

Jaarverslag

2019

JAARVERSLAG 2019

Ook in 2019 heeft Stichting Rugvin niet stil gezeten. Denk aan het monitoren op de Noordzee vanaf de Stena Line schepen, de activiteiten op de Oosterschelde in de vorm van het foto-ID-project en de populaire Studio Bruinvis. Ook onze inspanningen voor onze website, Facebook, Twitter, LinkedIn en Instagram lopen goed. Daarnaast zijn we in 2019 doorgegaan met het geven van onze “Walviscursus” vanaf het zeilschip De Nieuwe Maen in Zierikzee en hebben deze dit jaar op verzoek uitgebreid met een tweede cursus. Voor Stichting Rugvin was het een bijzonder jaar. In oktober besloten we namelijk tot verdere professionalisering; hiertoe zijn de eerste stappen gezet.

Foto: Het bestuur van links naar rechts Nicolle van Groningen, Ernst Schrijver, Annemieke Podt, Frank Zanderink en Nynke Osinga

Allereerst is hiervoor bestuurlijk wat veranderd. Frank Zanderink heeft zijn voorzittersstokje overgedragen aan Nicolle van Groningen en is hij zelf directeur van de Stichting geworden. Hij gaat nu fulltime voor Stichting Rugvin aan de slag vanuit zijn eigen bedrijf ‘Ocean in Motion’. Daarnaast neemt Nynke Osinga de rol van penningmeester op zich.

Vanuit deze stap volgde ook het besluit de huidige website te vervangen door een nieuwe versie www.rugvin.nl welke niet alleen actueler is, maar ook beter te gebruiken is op smartphones. Daarnaast is er straks veel informatie te vinden over waar en hoe walvissen te zien zijn, de walvissen van de Noordzee en al onze projecten. Ook gaat Stichting Rugvin zich richten op nog meer onderzoek werkzaamheden, meer informatieve- en educatieve activiteiten en zoekt hierbij wederom de samenwerking met enthousiaste personen, experts en organisaties.

Het uitvoeren van al deze activiteiten was niet mogelijk geweest zonder het Wereld Natuur Fonds, Stena Line, De Nieuwe Maen, WaterProof, Gemeente Schouwen Duiveland, Nationaal Park Oosterschelde, Vereniging Natuurmonumenten, diverse schippers en natuurlijk de vele vrijwilligers. Heel veel dank voor jullie inzet en vertrouwen!

VELDWERK NOORDZEE

Stena Line

2019 was het 15e achtereenvolgende jaar dat Stichting Rugvin vanaf de veerboten van de Stena Line, de walvismonitoring voortzette. Vrijwilligers hebben in 2019 elfmaal de tweedaagse overtocht van Hoek van Holland naar Harwich (UK) voltooid. Alleen in de maand april, normaal één van de beste maanden, werd geen tocht ondernomen door ongunstige weersomstandigheden. Eind 2019 is opdracht gegeven voor de ontwikkeling van een app - voor op een tablet - die het noteren van waarnemingen en omgevingsdata aan boord een stuk makkelijk en professioneler maakt.

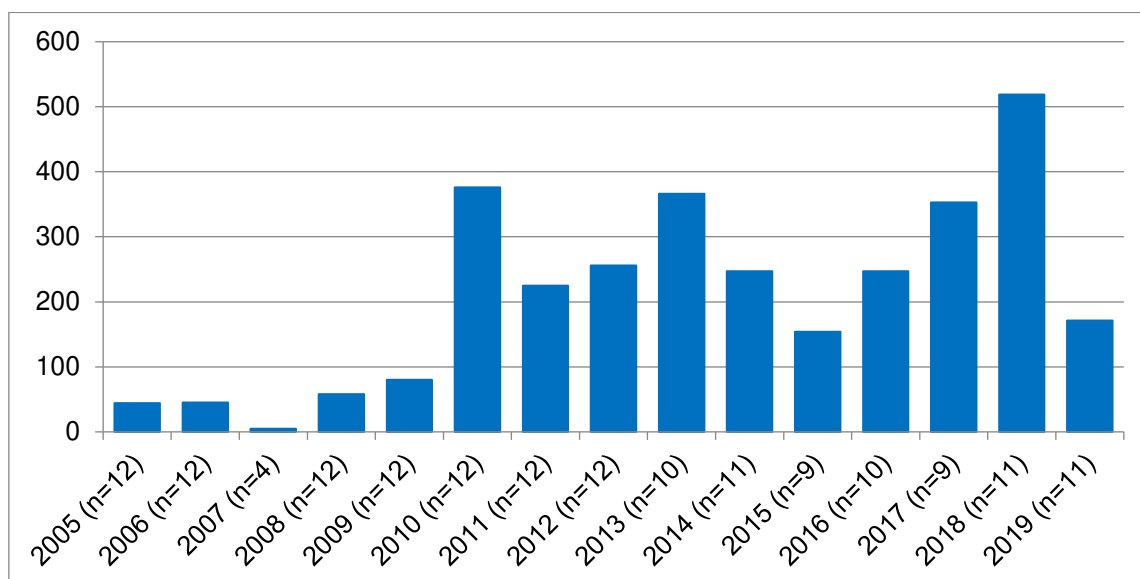
Het afgelopen jaar was een minder jaar qua aantal waarnemingen van walvisachtigen in vergelijking met de afgelopen jaren. Ondanks de stijgende lijn van de afgelopen jaren werd deze lijn niet doorgetrokken en stopte de teller in 2019 op het aantal van 176 walvisachtigen. Hiertoe behoorden 171 bruinvissen (*Phocoena phocoena*) en 5 witsnuitdolfijnen (*Lagenorhynchus albirostris*). Waarom in 2019 (ook zonder de topmaand april) er minder dieren zijn gezien is (nog) niet duidelijk.

Maand	Aantal bruinvissen per 2 daagse tocht	Aantal witsnuitdolfijnen per 2 daagse tocht	Aantal andere walvisachtigen	Aantal ongedetermineerde walvisachtigen	Totaal aantal walvisachtigen
Januari	12	5	0	0	17
februari	76	0	0	0	76
maart	5	0	0	0	5
april	0	0	0	0	0*
mei	11	0	0	0	11
juni	13	0	0	0	13
juli	6	0	0	0	6
augustus	2	0	0	0	2
september	19	0	0	0	19
oktober	3	0	0	0	3
november	22	0	0	0	22
december	2	0	0	0	2
Totaal	171	5	0	0	176

*Geen monitoringstocht in april vanwege te veel wind.

Tabel 1: Aantal walvisachtigen waarnemingen in 2019 vanaf de brug van de Stena Line veerboten Hollandica en Britannica

De data van de jaren 2005 – 2019 worden in 2020 door het ministerie van Landbouw Natuur en Voedselkwaliteit (LNV) en het Centraal Bureau voor de Statistiek CBS geanalyseerd.

Figuur 1: Totaal aantal bruinviswaarnemingen per jaar 2005-2019. Adhv het aantal monitoringstrip "n".

VELDWERK OOSTERSCHELDE

Bruinvis Foto-ID

Rugvin is in 2019 voor het vijfde jaar op rij intensief bezig geweest met het foto-identificatieproject van de Oosterschelde bruinvissen. Hiermee leren we nog meer over deze dieren, omdat we ze individueel kunnen herkennen en over langere tijd kunnen volgen. Ook in 2019 is onze eigen Rigid Inflatable Boat (RIB) het Zeevarken gebruikt voor het foto-identificatieproject.

Vanuit de centraal gelegen haven van Kats voer het Zeevarken 15 keer (incl. training en cursus) uit, waarbij in diverse richtingen inspanning is geleverd om bruinvissen te zoeken en fotograferen. Het team bestond o.a. uit Annemieke, Martine, Renate, Diederik, Frank, Wouter-Jan, Isabella, Monica en Nicolle.

Naast onze eigen inspanning zijn er ook enkele foto's aangeleverd door derden, die soms zeer bruikbare toevoegingen waren op onze eigen data. Alle gemaakte foto's uit 2019 zijn in onze interne fotocatalogus verwerkt, waarin elke bruinvis een eigen identificatienummer heeft. In totaal zijn in 2019 bijna 50 individuele (sub)adulte bruinvissen op foto vastgelegd. Het grootste deel hiervan bestaat uit individuen die ook in eerdere jaren al zijn gefotografeerd. Daarnaast werden bij 5 verschillende bruinvissen kalfjes gezien. De meeste individuen zijn dit jaar 1 of 2 keer gefotografeerd. Bruinvis L054R049 was in 2019 de uitschieter met 5 geregistreerde waarnemingen. Begin 2019 is de eerste bruinviscatalogus gepubliceerd. Hier staan alle gefotografeerde Oosterschelde bruinvissen van de periode 2015-2018 in vermeld. De catalogus kan via de website van Rugvin gedownload worden. Begin 2020 zal de catalogus geüpdatet worden met de gegevens die in 2019 zijn verzameld.

Foto 1 : Het foto-ID-team op de Oosterschelde op het Zeevarken

Studio bruinvis

Studio Bruinvis staat op het havenhoofd van Zierikzee. Met Studio Bruinvis wordt het geluid van de in de buurt zwemmende bruinvissen vanaf een afstand van enkele honderden meters live overgebracht naar het land, waar bezoekende wandelaars of fietsers het kunnen beluisteren. Dus de geïnteresseerde kan tegelijk kijken en luisteren naar de bruinvissen die hun geluid (echolocatie) uitzenden om hun weg te vinden en prooien te zoeken. Los van vermaak en voorlichting worden de opnames ook gebruikt voor onderzoek naar de relatie tussen biotische (o.a. aanwezigheid prooivis) en abiotische factoren (o.a. uur van de dag, getijde stromingen en scheepvaart) op de bruinvisactiviteit in dit gebied.

De studio wordt goed gebruikt. Aan de hand van een teller in de zuil weten we dat met goed weer in de zomermaanden de studio bijna continu gebuikt wordt. De teller in de zuil geeft aan dat de knop 4.200 keer is ingedrukt in 2019. Dat zijn vaak meerdere luisteraars per keer dat de knop is ingedrukt. Observaties in begin augustus gaven aan dat op zonnige dagen rond de 100 wandelaars en fietsers per dag de studio bezoeken. Ook dit jaar zijn er kleine onderhoud- en reparatiewerkzaamheden verricht voor Studio Bruinvis. Maar de stormen in de wintermaanden worden goed doorstaan.

Jaarlijkse Bruinvis telling

In 2019 vond er geen bruinvistelling op de Oosterschelde plaats. Door veelal ongunstige weersomstandigheden en soms ook een beperkt aantal in te zetten boten konden we geen datum vinden voor het houden van deze normaal gesproken jaarlijkse gebeurtenis. Daarnaast blijkt inmiddels dat het hoofddoel van de jaarlijkse telling (het bepalen van het minimaal aantal bruinvissen aanwezig in de Oosterschelde) ook bereikt kan worden met het foto-identificatieproject, wat zelfs een hoger minimaal aantal per jaar oplevert sinds 2015.

COMMUNICATIE

De website

De website van Stichting Rugvin, www.rugvin.nl geniet een nog steeds groeiend aantal bezoekers. In 2017 hadden we 23.261 paginabezoeken. In 2018 bleef de teller steken bij 32.501 paginabezoeken en het afgelopen jaar kende een aantal van maar liefst 37.546 paginabezoeken. Dit is wederom een flinke stijging, nu van ca 15 %. Piekmomenten zijn er vooral na activiteiten die de media weten te vinden, zoals de resultaten uit Foto ID programma, promotie van onze cursussen en de column “Walvis spotten over de wereld”. In 2019 zijn we gestart met de ontwikkeling van onze nieuwe website www.rugvin.nl die in maart 2020 is gelanceerd. Hiermee wordt de website ook goed te gebruiken op mobiele telefoons, tablets etc.

Social media

Rugvin is steeds meer actief in sociale media platforms. Op Facebook kent Rugvin ruim 1.000 volgers en op Twitter kennen we 550 volgers.

Sinds 2017 is Stichting Rugvin ook te volgen op het populaire sociale platform Instagram, met zo’n 275 volgers op het eind van 2019.

Halverwege 2019 zijn we als Stichting Rugvin ook gestart met LinkedIn. Op het eind van 2019 hadden we 75 volgers.

Publicaties

In het blad Zoogdier, de herfstuitgave, van de Zoogdierverseniging en Natuurpunt, is een artikel over de bruinvis verschenen in de rubriek “[Kijk daar](#)”. Annemieke Podt en Frank Zanderink van Stichting Rugvin schrijven in dit artikel met name over hoe en waar je in Nederland bruinvissen kunt waarnemen. Vanzelfsprekend gaat een groot deel over de Oosterschelde, maar ook worden andere goede waarnemingsplekken langs de Noordzeekust benoemd.

Cursussen op de Nieuwe Maen

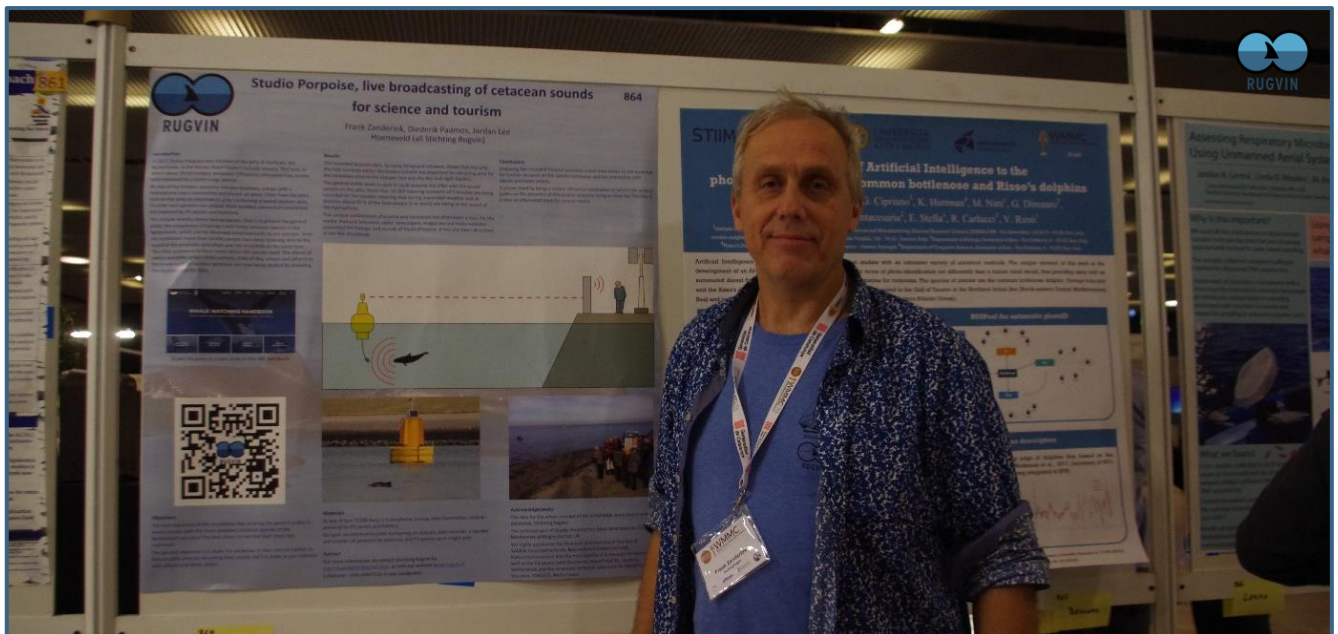
Aan boord van het zeilschip de Nieuwe Maen werden in totaal twee cursussen georganiseerd voor in totaal 7 + 10 cursisten. Zij leerden en oefenden onder meer met het herkennen van walvissoorten, de taxonomie, ecologie en in de praktijk met het herkennen van bruinvissen in de Oosterschelde, afstand schatten en fotografie. De cursus was erg succesvol en zal in 2020 worden uitgebreid en voortgezet. De gemiddelde waardering van de cursus bedroeg een ruime 8 op een schaal van 10.

Foto 2: Cursisten tijdens een van de tochten op de Oosterschelde op het cursusschip de Nieuwe Maen

World Marine Mammal Conference

Stichting Rugvin was aanwezig op de World Marine Mammal conference dagen in Barcelona van 8-12 december. Er werd door Rugvin hierbij een poster over Studio Bruinvis gepresenteerd. Daarnaast werd Frank Zanderink tot Council lid van de European Cetacean Society benoemd.

Televisie en overige media

Naast meerdere berichten in regionale media (zoals de Provinciale Zeeuwse Courant en Omroep Zeeland), besteedde BNN Vara's Vroege Vogels veel aandacht aan Stichting Rugvin.

Op zondag 9 juni, eerste Pinksterdag, werd in de radio-uitzending van BNN Vara's Vroege Vogels aandacht besteed aan het bruinvis Foto ID project van Stichting Rugvin.

Op vrijdag 4 oktober, Werelddierendag, besteedde BNN VARA's Vroege Vogels op televisie in het programma over de Zeeuwse en Zuid Hollandse Delta onder meer aandacht aan het bruinvis onderzoek van Stichting Rugvin in de Oosterschelde. <https://rugvin.nl/bruinvissen-op-televisie-bij-bnn-varas-vroege-vogels-op-dierendag-4-oktober/> Zie ook [ons bericht over die dag](#). Annemieke en Frank namen toen de cameramannen Erik en Roel met het Zeevarken mee het water op, op zoek naar de hier aanwezige bruinvissen. Het was een prachtige dag wat de opnames zeker ten goede kwam.

In het kader van "Ambassade van de Noordzee", vond op 11 juli in het Nutshuis een live radiogesprek/interview met publiek plaats over de Noordzee. Stichting Rugvin was, evenals een visser, hiervoor door radiomaker Jesper Buursink uitgenodigd om aan deel te nemen. Nicolle van Groningen schoof namens Stichting Rugvin aan.

In december schoof Nicolle van Groningen eveneens aan bij een discussiepanel van het archeologische genootschap voor een boekpresentatie en overhandiging hiervan aan een gemeentelid. De discussie met verschillende wetenschappers betrof het belang van citizen science.

Foto 3: Annemieke en Frank in de uitzending van BNNVARA Vroege Vogels (4-10-2019)

Zeezoogdierdagen

In het weekend van 10 en 11 februari werden op Texel de Zeezoogdieren dagen georganiseerd van 23-24 februari. Rugvin was hier aanwezig met een stand waar men o.m. het door Stichting Rugvin ontwikkelde 'Bruinvis foto ID spel' kon spelen om kennis te maken met de moeilijkheidsgraad in individuele bruinvisherkenning.

ORGANISATIE

Professionalisering

Per 01 oktober 2019 heeft Stichting Rugvin een grote stap richting professionalisering gezet. Er is besloten om ook met betaalde opdrachten te gaan werken om de Stichting niet alleen financieel beter te ondersteunen maar ook om meer tijd te genereren voor organisatieontwikkeling, voor uitwerking data en om meer activiteiten te ontplooiën en uit te voeren. Hiervoor is een directeur (Frank Zanderink) aangesteld die hiervoor zijn toenmalige werk heeft stopgezet. Het bestuur kent nu vijf leden Nicolle (voorzitter), Nynke (Penningmeester en Secretaris), Ernst (lid) Annemiek (lid) en Frank (Directeur).

Foto 5: Vrijwilligersdag 20 april in Zierikzee

Vrijwilligers

De Stichting blijft grotendeels een vrijwilligersorganisatie. In 2019 waren er ongeveer 31 vrijwilligers actief bij Stichting Rugvin betrokken. De stichting is een “Algemeen Nut Beogende Instantie” (ANBI). Op 20 april organiseerde Rugvin voor en samen met haar vrijwilligers de vrijwilligersdag 2019 in Zierikzee. De vrijwilligers in 2019 waren: Daniel, Anja, Lara, Wim, Giovanna, Isabella, Tamara, Martine, Jeroen, Eveliene, Monica, Marret, Renate, Suzanne, Rosanne, Diederik, Ronald, Sander, Merel, Wouter Jan, Samantha, Roger, Michel, Cora, Jip, Nathalie, Annemieke, Jenny, Nicolle, Nynke, Ernst en Frank.

Studenten

Stichting Rugvin biedt aan de studenten een stageplaats met de mogelijkheid praktijk- en/of onderzoekservaring op te doen. In 2019 betrof dit Cathelijne Jansen, studente van Van Hall Larenstein (Velp). Haar studie betreft de bruinvis-hotspots in de Oosterschelde. In 2020 wordt haar onderzoeksrapport afgerond.

Financiën

FINANCIEN 2019	
Inkomsten	
Project Foto ID Oosterschelde WNF	€ 6.856,51
Bankrente	€ 6,25
Donaties	€ 709,59
Lezingen en cursussen	€ 4.850,00
Overig	€ 321,23
Totaal inkomsten	€ 12.743,58
Uitgaven	
Projecten	€ 6.318,02
Noordzee overnachtingen	€ 429,19
Cursuskosten	€ 4.252,69
Kantoorkosten	€ 1.202,23
Totaal uitgaven	€ 12.202,13
Activa	
Banksaldi	€ 8.763,84
Studio Bruinvis	€ 9.444,16
Boot Zeevarken	€ 9.692,81
Vorderingen	€ 1.391,61
Totaal activa	€ 29.292,42
Passiva	
Eigen vermogen	€ 27.992,51
Project reserveringen	€ 1.299,91
Schulden	€ -
Totaal passiva	€ 29.292,42